

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2025-91-5>
УДК 330.101

Єрмолінський С.О.

аспірант,
Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки

Квітка А.С.

аспірант,
Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки

Yermolinkyi Serhii, Kvitka Andrii

State Research Institute of Informatization and Economic Modeling

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF UKRAINE'S ECONOMIC POLICY FOR FINANCIAL SUPPORT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

У статті досліджено напрями формування економічної політики України для фінансового забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості в умовах євроінтеграції. Проаналізовано виклики: нестабільність зовнішньоекономічного середовища, низька державна підтримка, обмежений доступ до фінансів. На основі європейських підходів запропоновано інструменти: гранти, пільгове кредитування, податкові стимули, державно-приватне партнерство, кластери. Обґрунтовано концепцію політики, засновану на синергії держави, ринку та інтеграції з ЄС. Запропоновано заходи для підвищення конкурентоспроможності галузі через участь у програмах ЄС. Практичне значення дослідження полягає у розробці рекомендацій для органів державної влади та суб'єктів господарювання щодо вдосконалення економічної політики для забезпечення конкурентоспроможності та інноваційного розвитку харчової промисловості.

Ключові слова: економічна політика, фінансування, інноваційний розвиток, харчова промисловість, євроінтеграція, конкурентоспроможність, державна підтримка, публічно-приватне партнерство, кластери.

The article investigates the comprehensive directions in shaping and implementing Ukraine's modern economic policy designed to ensure effective, sustainable, and continuous financial support for the innovative development of food industry enterprises in the context of deepening and broadening European integration. The study rigorously examines key systemic challenges and entrenched institutional barriers that impede the dynamic transformation of the agri-food sector, including prolonged external economic instability, inadequate and fragmented state support mechanisms, and limited access to diversified financial resources. Through an extensive comparative analysis of leading European Union practices for stimulating innovation in the food sector, the research identifies a wide range of policy instruments that can be tailored to meet Ukrainian socioeconomic realities. These instruments encompass structured grant support programs, preferential long-term lending schemes, targeted and adaptive tax incentives, enhanced frameworks for public-private partnerships, and the strategic development of regional innovation clusters. Moreover, the article substantiates the conceptual foundations of a forward-looking economic policy model by emphasizing the synergistic interplay between proactive state regulation, competitive market dynamics, and progressive institutional alignment with EU standards. Detailed strategic priorities and actionable mechanisms are outlined to improve the efficiency and accessibility of financial support measures, thereby fostering greater participation of Ukrainian food enterprises in EU funding programs and ensuring comprehensive regulatory harmonization with European norms. With an emphasis on empirical evidence and best practices, the study offers well-grounded recommendations for government authorities, policymakers, and industry stakeholders aimed at bolstering competitiveness, enhancing technological advancement, and driving sustainable growth in Ukraine's food industry. The findings underscore the critical importance of a holistic policy approach that integrates fiscal, regulatory, and institutional reforms to secure long-term innovation and global market competitiveness.

Keywords: economic policy, financing, innovative development, food industry, European integration, competitiveness, state support, public-private partnership, clusters.

Постановка проблеми. Сучасний етап економічного розвитку України, являє собою складний трансформаційний процес, який був наслідком як внутрішніх факторів, таких як структурні дисбаланси та обмежений рівень технологічної модернізації, так і зовнішніми викликами, включаючи збройний конфлікт, глобальні продовольчі кризи та геоекономічну нестабільність [2; 4].

У контексті європейської інтеграції харчова промисловість має фундаментальне значення завдяки своїй ролі у забезпеченні національної продовольчої безпеки, внеску у значну частку експорту (понад 20 % ВВП у 2023 році) та можливості генерувати додану вартість [12]. Однак інноваційний розвиток галузі постійно стримується низкою перешкод, серед яких недостатня державна підтримка модернізації переробних потужностей, обмежений доступ до фінансових ресурсів (високі процентні ставки), фрагментація кластерної інфраструктури та низький рівень іноземних інвестицій. Воєнний стан посилив ці проблеми, спричинивши руйнування логістичних ланцюгів, перенесення підприємств до західних регіонів та скорочення експорту на 15–20% у 2022–2024 роках [15]. Крім того, несумісність національних стандартів з вимогами ЄС, зокрема тими, що на пряму належать до аналізу ризиків та критичних контрольних точок (НАССР) та стандартів Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) 22000, як слід, все це створює значні перешкоди для виходу на європейські ринки. Європейська інтеграція сприяє доступу до фінансових та інституційних інструментів, таких як Horizon Europe, ЄБРР, I3 Interregional Innovation Investments та стратегія WINWIN 2030, яка спрямована на цифрову трансформацію та розвиток глибокої переробки. Проте відсутність комплексної економічної політики, яка б інтегрувала ці інструменти, обмежує їх ефективність у підтримці інновацій у харчовій промисловості [1; 9].

Отже, існує нагальна потреба в науковому обґрунтуванні нових підходів щодо формування економічної політики України, які б забезпечували фінансову підтримку інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості. Це сприятиме гармонізації з європейськими стандартами, підвищенню конкурентоспроможності галузі та її інвестиційної привабливості в контексті післявоєнного відновлення та інтеграції до ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для забезпечення подальшого аналізу було проведено комплексний огляд сучасних досліджень та публікацій. Необхідно ретельно проаналізувати сучасні наукові досягнення, які стосуються формування економічної політики України. Ця політика спрямована на надання фінансової підтримки інноваційним під-

приємствам харчової промисловості. Край важливо враховувати роль європейської інтеграції та воєнного стану у формуванні даної політики.

У контексті економічної трансформації України та інтенсифікації процесів європейської інтеграції особливо важливо переосмислити підходи до інноваційної політики, що забезпечують конкурентоспроможність харчової промисловості. Своєю чергою, Роман Чорний, Ганна Шевченко та Ганна Тимошенко підкреслюють значущість регіонального виміру інноваційного та промислового розвитку, зазначаючи, що нерівномірне формування кластерних структур та недостатня інституційна підтримка перешкоджають впровадженню інновацій у харчовій промисловості [5]. Автори пропонують розширити мережу індустриальних парків як інструмент стимулювання інновацій, що є актуальною концепцією для модернізації регіональних підприємств та вирівнювання територіального розвитку. У своєму дослідженні Алла Рудевська розглядає фактори, які сприяють аграрному сектору України бути інвестиційно прибутковим. Дослідники, зокрема Ірина Коваленко та Валерій Гончарук, наголошують на важливому значенні цільових державних програм, таких як пільгове кредитування та гранти, які своєю чергою покликані стимулювати впровадження інноваційних технологій [12]. Визнано, що стан війни призвів до зростання потреби в державній підтримці модернізації переробних потужностей, що є критично важливим елементом функціонування національної харчової промисловості.

Як показали іноземні дослідження, зокрема дослідження Ігора Буки, Ольги Юрченко та Яна Левандовські, роль цифровізації (точного землеробства) та інноваційних фінансових інструментів, таких як венчурний капітал та технологія блокчейн, зростає у забезпеченні національного розвитку агропромислового сектору [4]. Автори акцентують, що війна в Україні посилила логістичні виклики, що вимагає альтернативних маршрутів експорту та інвестицій у переробку.

У звіті Європейського агентства з інновацій EISMEA зазначається збільшення інвестицій у між-регіональні інноваційні ініціативи в рамках програми I3. Зокрема, вони стосуються трансформації харчової промисловості шляхом впровадження цифрових рішень та стандартів ЄС [7]. На національному рівні з 2023 по 2025 рік аналітичні центри та урядові документи, зокрема стратегія WINWIN 2030, зазначають необхідність переходу від експорту сировини до перероблення продукції та створення доданої вартості [3]. Програма спрямована на сприяння державно-приватним партнерствам, залучення іноземних грантів та сприяння цифровій трансформації агропромислового сектору. Своєю

чергою, Міністерство економіки України стверджує, що стан війни спричинив перенесення підприємств харчової промисловості до західних регіонів, що вимагає адаптації економічної політики до цих нових умов [2]. Додаткові дослідження, зокрема Валерія Геєця, підкреслюють необхідність перегляду українського законодавства та увідповіднення його до стандартів ЄС, зокрема щодо впровадження стандартів НАССР та екологічних вимог, з метою підвищення конкурентоспроможності харчової промисловості [1]. Наприклад, іноземний досвід, який використовується у Польщі, демонструє успішне застосування європейських фондів для фінансування інноваційних проєктів у харчовій промисловості, які можуть бути адаптовані до українських реалій.

Ретельний огляд сучасних публікацій підтверджує існування міцного наукового підґрунтя для формування нової інноваційної політики в харчовій промисловості. Однак бракує комплексних досліджень, які б одночасно враховували військовий контекст, виклики європейської інтеграції та фінансово-економічні інструменти реалізації державної політики. Це підкреслює необхідність формування нових моделей економічної політики, які б враховували особливості України та вимоги до сприяння інноваціям у харчовій промисловості [9].

Мета статті. Розробка науково обґрунтованих підходів до формування економічної політики України є важливим та необхідним завданням, спрямованим на фінансову підтримку інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в контексті європейської інтеграції та післявоєнного відновлення до 2030 року. Це передбачає визначення бар'єрів для інновацій, вивчення європейського досвіду стимулювання інновацій в агропромисловому секторі, що підтримало б потенціал фінансових інструментів, таких як пільгове кредитування та гранти. Вдосконалення економічної політики з урахуванням європейських стандартів, військових викликів та відновлення, запровадження практичних механізмів, які включають цифрову трансформацію, іноземні інвестиції та кластери у харчовій промисловості.

Виклад основного матеріалу. Харчова промисловість України відіграє ключову роль у національній безпеці та економіці, забезпечуючи приблизно 20% ВВП країни та 40% експортних доходів у 2023 році [12]. Цей значний внесок переважно забезпечується переробленням зернових, виробництвом олії, молочних продуктів та кондитерських виробів. Однак інноваційна діяльність у галузі залишається низькою: у 2022 році лише 12,3% підприємств впроваджували інновації [5]. До основних негативних чинників впливу можна віднести такі як технологічна відсталість (відповідно даних Державної служби статистики України (2024), лише

15% підприємств використовують обладнання, яке відповідає стандартам ЄС, що своєю чергою обмежує конкурентоспроможність на європейських ринках) [5]. Обмежений доступ до фінансових ресурсів, як наслідок цього, високі процентні ставки (18–22% річних у 2024 році) та низький рівень іноземних інвестицій (менше ніж 5% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій) визначені як фактори, що перешкоджають модернізації. Виявляється низка логістичних проблем, введення воєнного стану мало значний негативний вплив на логістичні ланцюги, що призвело до зниження експорту на 15–20% у період 2022–2024 років, окрім того, перенесення підприємств до західних регіонів потребувало додаткових інвестицій у розмірі 300 млн доларів для відновлення виробничих потужностей [2]. Інфраструктура характеризується фрагментацією, я слід слабкий розвиток кластерів та відсутність механізмів передачі технологій між наукою та виробництвом стримують розвиток інновації [15]. Більш детально розглянемо проблеми інноваційного розвитку та шляхи їх вирішення які виділять зарубіжні та українські науковці у таблиці (табл. 1).

Аналіз підходів, які використовують українські та іноземні автори, показує спільне бачення ключових проблем, таких як технологічна відсталість, обмежений доступ до фінансування та невідповідність стандартам ЄС. Українські автори наголошують на регіональних та національних особливостях, пропонуючи локальні рішення, тоді як іноземні автори наголошують на інтеграції з європейськими програмами та цифровими технологіями [9]. Ці розбіжності підкреслюють необхідність комплексного підходу, що поєднує локальні інструменти з європейськими методологіями. Стратегія WINWIN 2030 передбачає перехід до глибокої переробки, проте її реалізація гальмується бюрократичними бар'єрами та недостатнім фінансуванням [2].

Аналіз європейського досвіду демонструє ефективні моделі фінансового забезпечення інновацій, які можуть бути адаптовані в Україні. Для порівняння інструментів підтримки інноваційного розвитку харчової промисловості в Україні та країнах ЄС проаналізуємо таблицю (табл. 2).

Таблиця демонструє значне відставання України від країн ЄС у плані фінансової підтримки інновацій. Підхід України характеризується використанням обмежених державних програм, тоді як країни ЄС обрали масштабні механізми фінансування та державно-приватні партнерства (ДПП). Україні необхідно перейняти досвід кластерної політики та оптимізувати доступ до європейських фондів [7]. Країни Європейського Союзу відомі тим, що використовують комплексні інструменти, які можуть слугувати орієнтиром для України. Наприклад, Польща відповід-

Таблиця 1

Проблеми інноваційного розвитку та шляхи вирішення

Автори	Проблеми	Запропоновані шляхи вирішення
<i>Українські автори</i>		
Chornyi et al.	Нерівномірність регіонального розвитку, слабка інституційна підтримка, брак кластерної інфраструктури.	Розвиток індустріальних парків і кластерів, спрощення регуляторних норм, залучення приватних інвестицій через ДПП.
Rudevska et al.	Обмежений доступ до фінансування, низька інвестиційна привабливість, бюрократичні бар'єри.	Розширення пільгового кредитування («5–7–9%»), грантові програми, спрощення процедур для МСП.
Гейць В.М.	Низький рівень гармонізації з нормами ЄС, слабка інтеграція науки і виробництва.	Гармонізація законодавства з вимогами ЄС (НАССР, ISO), створення інноваційних центрів для трансферу технологій.
<i>Зарубіжні автори</i>		
Buka et al.	Логістичні проблеми через війну, низька цифрова грамотність, недостатня якість продукції для ринків ЄС.	Впровадження прецизійного землеробства, блокчейн-технологій, розвиток альтернативних логістичних шляхів (річковий транспорт).
Kowalska & Manning (2022)	Невідповідність стандартам безпеки ЄС, низький рівень переробки з доданою вартістю.	Субсидування сертифікації (НАССР, ISO), підтримка МСП через регіональні кластери, інтеграція з програмами CAP.
EISMEA	Фрагментарність інноваційних екосистем, обмежений доступ до міжнародного фінансування.	Міжрегіональні інноваційні інвестиції (I3), підтримка бізнес-інкубаторів, фінансування через Horizon Europ

Джерело: сформовано авторами [1; 4–5; 7; 9; 12]

Таблиця 2

Порівняння інструментів фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в Україні та країнах ЄС

Країна	Основні джерела фінансування	Обсяг фінансування (2023–2024)	Ключові інструменти	Рівень залучення МСП	Цифрова трансформація
<i>Україна</i>	Державний бюджет (програма «5–7–9%», гранти WINWIN 2030), частково ЄБРР	50 млн євро (WINWIN 2030) [5], 300 млн дол. США (релокація)	Пільгове кредитування, гранти, обмежені податкові пільги	Низький (10% МСП у програмі «5–7–9%»)	Фрагментарна, пілотні проєкти (прецизійне землеробство)
<i>Польща</i>	Структурні фонди ЄС (ERDF, CAP), національний бюджет	1,5 млрд євро (CAP, 2014–2023)	Гранти (до 50% вартості проєктів), підтримка кластерів, податкові пільги на R&D	Високий (60% переробних МСП модернізовано) [8]	Розвинена (блокчейн, IoT у логістиці)
<i>Німеччина</i>	Програма Біоекономіки 2030, Horizon Europe, національні фонди	1,2 млрд євро (Біоекономіка 2030, 2023)	Субсидії на біотехнології, венчурне фінансування, ДПП	Середній (40% МСП у програмах) [4]	Високий рівень (автоматизація, AI у переробці)
<i>Литва</i>	Структурні фонди ЄС, ДПП, приватні інвестиції	200 млн євро (ДПП, 2020–2024)	Гранти, ДПП, підтримка бізнес-інкубаторів	Високий (50% МСП у цифрових проєктах)	Розвинена (блокчейн для ланцюгів постачання)

Джерело: сформовано авторами [6–7; 9; 11; 13]

но до положення Спільної аграрної політики (CAP), підприємства має право на отримання грантів у розмірі до 50% від вартості проєкту, що сприяло модернізації 60% переробних потужностей [10]. Своєю чергою Німеччина, зі своєю програмою «Біоекономіка 2030» інвестувала 1,2 млрд євро в біотехнології у 2023 році, Литва використовує модель PPP (державно-приватне партнерство), що стало каталізатором для вкладання приватних інвестицій у цифрові

технології, залучивши загалом 200 млн євро у період з 2020 по 2024 рік [14].

Для оцінки інструментів економічної політики, спрямованих на фінансове забезпечення інноваційного розвитку, необхідно розглянути прямі та непрямі інвестиції в Україні за 2020–2025 роки та порівняємо їх із країнами ЄС (табл. 3).

На основі наведеної таблиці, пропоную розглянути діаграму прямих та не прямих інвестицій фі-

Таблиця 3

Надходження прямих і непрямих інвестицій у фінансове забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості України, 2020–2025 роки

Рік	Прямі інвестиції, млн дол. США	Непрямі інвестиції, млн дол. США	Основні джерела прямих інвестицій	Основні інструменти непрямих інвестицій	Коментар
2020	120	50	Іноземні інвестиції (4% від ППП), державні програми	Податкові пільги для АПК, гранти ЄБРР	Обмежене фінансування через COVID-19
2021	150	60	Іноземні інвестиції, кредити «5–7–9%»	Податкові канікули для індустриальних парків	Зростання через відновлення економіки
2022	80	40	Релокація підприємств, підтримка ЄБРР	Субсидії для релокованих підприємств	Скорочення через війну
2023	200	70	Державний бюджет (WINWIN 2030), ЄБРР	Гранти WINWIN 2030, пільгове оподаткування	Зростання завдяки релокації (300 млн дол. США) [5, 6]
2024	250	90	Іноземні інвестиції, ДПП	Мікрогранти, субсидії на сертифікацію НАССР	Відновлення експорту, євроінтеграція
2025 (прогноз)	300	100	ДПП, Horizon Europe, приватний капітал	Податкові пільги, гранти ІЗ	Очікуване зростання через поствоєнне відновлення

Джерело: сформовано авторами[2–3; 7; 12; 15]

нансове забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості (рис.1).

Як ми можемо побачити з наведених вище даних, прямі інвестиції в Україну постійно перевищують непрямі інвестиції, складаючи 70% від загального обсягу інвестицій. Однак обсяг прямих інвестицій в Україну залишається порівняно обмеженим у порівнянні з країнами ЄС. Зниження у 2022 році (80 млн доларів США) можна пояснити війною, тоді як зростання у 2023–2024 роках (до 250 млн доларів США) пов'язане з переїздом та програмою WINWIN 2030 [7]. Порівняльний аналіз показує, що інвестиції в Україну становлять 20–25% європейських показників, на відміну від 1,5 млрд євро, інвестованих у Польщі, 1,2 млрд євро, інвестованих у Німеччині, та 200 млн євро, інвес-

тованих у Литві. Щоб розв'язувати дані проблеми, Україна повинна надати пріоритет розширенню доступу до фондів ЄС та активізації державно-приватного партнерства [9].

Для реалізації комплексної економічної політики, здатної забезпечити фінансову підтримку інноваційного розвитку харчової промисловості в контексті європейської інтеграції, доцільно визначити стратегічні напрями, що поєднують державні, міжнародні та приватні ресурси. У таблиці 4 наведено короткий огляд основних пріоритетів політики, відповідних інструментів впливу, джерел фінансування та потенційних ризиків, пов'язаних з їх практичною реалізацією (табл. 4).

Отже, запропоновані стратегічні напрями фінансової підтримки інноваційного розвитку хар-

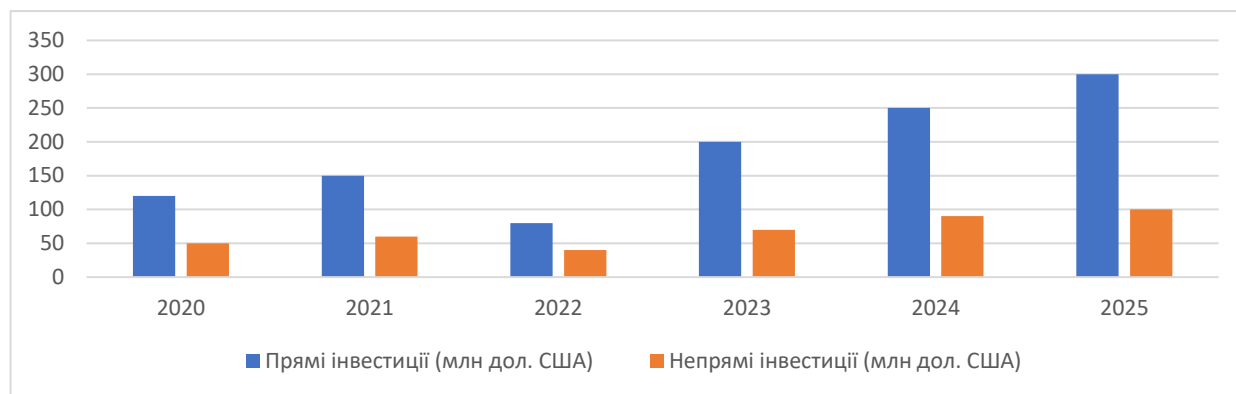

Рис. 1. Динаміка прямих і непрямих інвестицій у фінансове забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості України, 2020–2025 роки

Джерело: складено авторами[2–3]

Стратегічні напрями фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості України в умовах євроінтеграції

Стратегічний напрям	Ключові заходи	Очікуваний результат	Джерела фінансування та підтримки	Основні ризики реалізації
<i>Гармонізація з нормами ЄС</i>	Субсидування сертифікації HACCP і ISO 22000 для МСП (до 70%) Програма адаптації до Green Deal (біогаз, екоінновації)	Вихід на ринки ЄС, зростання довіри до продукції, екологічна відповідність	Horizon Europe, держбюджет, донорські кошти	Низький рівень обізнаності МСП про стандарти Складність процедур сертифікації Обмежена спроможність підприємств адаптувати екотехнології
<i>Розвиток фінансових інструментів</i>	Розширення програми «5–7–9%», зменшення бюрократії Створення цільового інноваційного фонду.	Зростання фінансування МСП, модернізація виробництва, підтримка інноваційних проєктів	EBRD, Horizon Europe, національні програми	Недовіра МСП до фінансових установ Нестабільність державного фінансування
<i>Стимулювання кластерної інфраструктури</i>	Розвиток регіональних кластерів у Західній Україні Податкові пільги (ПДВ 10%) для учасників інноваційних кластерів	Синергія між МСП і великим бізнесом, масштабування інновацій	Держбюджет, місцеве самоврядування, приватний сектор	Відсутність законодавчого визначення кластерів Опір податковим пільгам з боку фіскальних органів Низький рівень довіри між учасниками ринку
<i>Цифрова трансформація</i>	Впровадження прецизійного землеробства, блокчейн у логістиці Навчальні програми цифрової грамотності	Підвищення продуктивності, прозорість постачань, цифровізація МСП	Програма ІЗ, гранти ЄС, партнерські ініціативи	Недостатній рівень цифрових навичок персоналу Висока вартість технологій для малих підприємств Слабка цифрова інфраструктура у сільській місцевості
<i>Залучення іноземних інвестицій</i>	Створення нацофісу підтримки участі у грантах Стратегія залучення венчурного капіталу, адаптація досвіду Литви	Активізація участі у програмах Horizon, розвиток стартапів, притік інвестицій	Horizon Europe, ІЗ, приватні фонди, держпідтримка	Бюрократичні бар'єри у доступі до міжнародних програм Брак досвіду у підготовці заявок Високі ризики для іноземних інвесторів в умовах війни

Джерело: сформовано авторами [6; 8; 10–11; 13–14]

чової промисловості України в контексті європейської інтеграції охоплюють як внутрішні механізми державної підтримки, так і зовнішні можливості міжнародного фінансування. Реалізація цих заходів вимагає комплексного підходу, що враховує регіональні особливості, потенційні ризики реалізації, інституційний потенціал на державному рівні та адаптацію до стандартів ЄС [7]. Ці фактори необхідно враховувати при розробці ефективної моделі політики. Така модель стимулюватиме модернізацію галузі та зміцнить її конкурентоспроможність.

Для реалізації запропонованих напрямків було розроблено імітаційну модель, яка відображає фінансові потоки, взаємодію між учасниками та сценарії розвитку. Модель імітує динаміку інвестицій у харчову промисловість з урахуванням стану війни, європейської інтеграції та післявоєнного відновлення (2025–2030 рр.). Модель охоплює три основні

компоненти: джерела фінансування, інституційні механізми та цільові результати (рис. 2).

Базовий сценарій визначається наступним чином: збереження поточного рівня фінансування в розмірі 340 млн доларів США у 2024 році призведе до модернізації лише 15% потужностей до 2030 року, при цьому експорт збільшиться на 10% [12]. У разі впровадження запропонованих інструментів (фонд у розмірі 100 млн євро, 10 кластерів, ДПП) існує 30% ймовірність модернізації 30% потужностей, 25% ймовірність збільшення експорту та 500 млн євро ймовірність залучення іноземних інвестицій [3]. У разі збереження військових дій та бюрократичних бар'єрів сценарій передбачає обмеження модернізації лише 5% потужностей, що супроводжуватиметься зниженням інвестицій до лише 200 млн доларів [2]. Механізми реалізації: Для ефективної координації ресурсів та діяльності необхідно створити координаційний орган. Даний

орган, є міжвідомчою групою, що підпорядковується Міністерству економіки України. Основною функцією цієї групи є управління фінансовими потоками та моніторинг прогресу різних проєктів. Було започатковано такі пілотні проєкти: Запуск двох інноваційних кластерів у Львівській та Івано-Франківській областях заплановано на 2026–2027 роки. Метою цієї ініціативи є оцінка ефективності державно-приватного партнерства (ДПП) та інтеграції цифрових технологій у цих контекстах. Розподіл мікрогрантів серед МСП здійснюється за допомогою спрощеної системи фінансування, з максимальним розміром 50 000 євро на підприємство, призначених для впровадження HACCP, ISO 22000 та цифрових рішень.

Необхідність міжнародного співробітництва є надзвичайно важливою в сучасному глобальному контексті. Мета полягає в посиленні участі в програмах «Горизонт Європа» та ІЗ шляхом створення національного офісу підтримки, який надаватиме консультації та допомогу в підготовці заявок. Розглянута модель дозволяє прогнозувати фінансові по-

токи та оцінювати ефективність політики за різних сценаріїв. Це, своєю чергою, сприяє обґрунтованому прийняттю рішень та інноваційному розвитку харчової промисловості [7].

Висновки. Дослідження підтверджує, що формування та реалізація економічної політики України щодо фінансової підтримки інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в контексті європейської інтеграції має вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності галузі та її інтеграції в європейські ринки. Аналіз виявив основні перешкоди, серед яких технологічна відсталість, обмежений доступ до фінансування, логістичні проблеми через воєнний стан та фрагментована інфраструктура. Порівняльний аналіз європейського досвіду (Польща, Німеччина та Литва) демонструє ефективність таких інструментів, як програми грантів, пільгове кредитування, державно-приватні партнерства (ДПП) та кластери, які можуть бути адаптовані в Україні.

Запропонована імітаційна модель фінансової підтримки інноваційного розвитку відображає динамі-

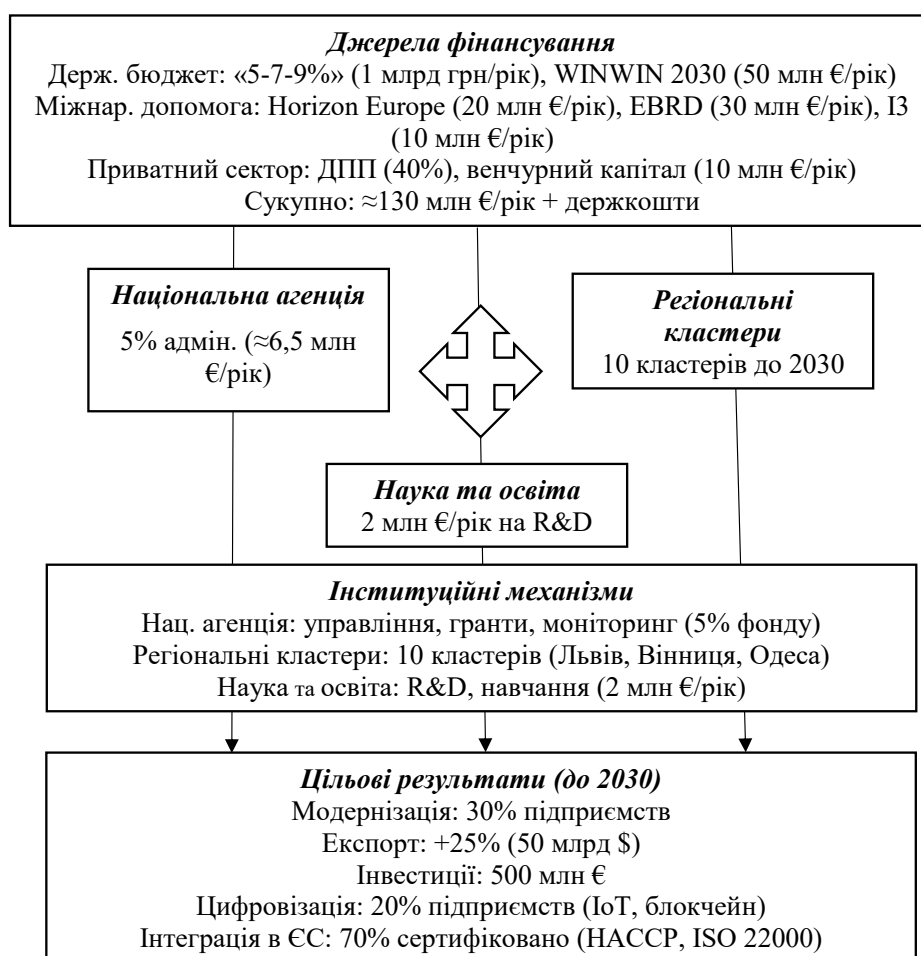

Рис. 1. Імітаційна модель фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості

Джерело: складено авторами[8; 10; 14]

ку інвестиційних потоків за базовим, оптимістичним та песимістичним сценаріями, прогнозуючи модернізацію 30% переробних потужностей та збільшення експорту на 25% до 2030 року за умови реалізації стратегічних заходів. Ці заходи включають гармонізацію зі стандартами ЄС (НАССР, ISO 22000, Green Deal), розширення програми «5–7–9%», створення цільового фонду (100 млн євро), розвиток кластерів у західних регіонах, цифрову трансформацію (блокчейн) та посилення участі в програмах Horizon Europe.

Практична цінність дослідження полягає в науково обґрунтованих рекомендаціях для державних органів та бізнесу, які допоможуть подолати структурні обмеження, залучити іноземні інвестиції та підвищити інвестиційну привабливість галузі. Комплексний підхід, що поєднує державне регулювання, ринкові механізми та міжнародне співробітництво, є необхідним для забезпечення сталого інноваційного розвитку харчової промисловості, тим самим зміцнюючи її позиції в контексті післявоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Список літератури:

1. Гейць В. М. Формування профілю стратегічно важливих видів промислової діяльності в Україні (перспектива). *Економіка України*. 2023. № 9. С. 3–29. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.09.003>
2. Міністерство економіки України. Стратегія розвитку переробної промисловості WINWIN 2030 2023 URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=winwin2030> (дата звернення: 09.07.2025).
3. Міністерство економіки України. Воєнний стан: громадянам та бізнесу. 2023 URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6e1b0c3e-8b32-4a0c-8b0f-5c6f6b7b8b7b&title=VoennijStanGromadianamTaBiznesu> (дата звернення: 09.07.2025).
4. Buka I., Yurchenko O., Lewandowski J. Prospects for agribusiness in Ukraine over the next 5 years. *International Journal of Environmental Studies*. 2022. № 6. С. 1092–1107. DOI: <https://doi.org/10.1080/00207233.2022.2157630>
5. Чорний Р., Венгер В., Кушніренко О., Чорна Н. Інноваційно-орієнтований та промисловий розвиток регіонів України: перспективи та обмеження. *Економіка України*. 2025. № 2. С. 3–27. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.02.003>
6. De Bernardi P., Azucar D. Innovation ecosystems in the food industry: The role of public-private partnerships in Italy. *Journal of Cleaner Production*. 2022. № 368. С. 133128. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.133128>
7. European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). Report on the I3 Instrument for Interregional Innovation Investments. Brussels: European Commission, 2024. URL: https://eisma.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en (дата звернення: 09.07.2025).
8. Hassoun A., Prieto M. A. Food 4.0: Emerging technologies for sustainable food production in the EU. *Trends in Food Science & Technology*. 2024. № 145. С. 104352. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tifs.2024.104352>
9. Kowalska A., Manning L. Food safety governance in Poland: Challenges and opportunities in the context of EU integration. *Food Control*. 2022. № 132. С. 108512. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.foodcont.2021.108512>
10. Notarnicola B., Tassielli G., Renzulli P. A. Circular economy in the agri-food sector: Insights from European case studies. *Environmental Science & Policy*. 2023. № 148. С. 104–115. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2023.07.004>
11. Popp J., Oláh J., Fekete M. F. The role of digitalization in the transformation of the European food industry: Opportunities for SMEs. *Sustainability*. 2023. № 4. С. 3125. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15043125>
12. Рудевська В., Гуцул Т., Тесак О., Кисельов О. Інвестиційна привабливість аграрного сектору України: фактори та перспективи майбутнього. *Futurity Economics & Law*. 2024. № 1. С. 22–37. DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2024.03.25.02>
13. Van den Berg L., Braun E. Financing innovation in the Dutch agri-food sector: The role of venture capital and cooperatives. *European Planning Studies*. 2023. № 9. С. 1892–1910. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2022.2137465>
14. Van der Velde M., Nisini L. Precision agriculture and digital technologies for sustainable food systems in the EU. *Agricultural Systems*. 2024. № 213. С. 103789. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2023.103789>
15. Іванов О. П. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки України. *ТСАТ*. 2023. URL: <https://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/12345> (дата звернення: 09.07.2025).

References:

1. Geits V. M. (2023) Formuvannia profilu stratehichno vazhlyvykh vydiv promyslovoi diialnosti v Ukraini (perspektyva) [Formation of the profile of strategically important types of industrial activity in Ukraine (perspective)]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 9, pp. 3–29. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.09.003>
2. Ministry of Economy of Ukraine. (2023) Stratehiia rozvytku pererobnoi promyslovosti WINWIN 2030 [Strategy for the development of the processing industry WINWIN 2030]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=winwin2030> (accessed: 09.07.2025).
3. Ministry of Economy of Ukraine. (2023) Voiennyi stan: hromadianam ta biznesu [Martial law: for citizens and businesses]. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6e1b0c3e-8b32-4a0c-8b0f-5c6f6b7b8b7b&title=VoennijStanGromadianamTaBiznesu> (accessed: 09.07.2025).

4. Buka I., Yurchenko O., Lewandowski J. (2022) Prospects for agribusiness in Ukraine over the next 5 years. *International Journal of Environmental Studies*, no. 6, pp. 1092–1107. DOI: <https://doi.org/10.1080/00207233.2022.2157630>
5. Chorny R., Venger V., Kushnirenko O., Chorna N. (2025) Innovatsiino-orientovanyi ta promyslovyi rozvytok rehioniv Ukrainy: perspektyvy ta obmezhenia [Innovation-driven and industrial development of Ukrainian regions: Prospects and limitations]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 2, pp. 3–27. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.02.003>
6. De Bernardi P., Azucar D. (2022) Innovation ecosystems in the food industry: The role of public-private partnerships in Italy. *Journal of Cleaner Production*, no. 368, pp. 133128. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.133128>
7. European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA). (2024) Report on the I3 Instrument for Interregional Innovation Investments. Brussels: European Commission. Available at: https://eisma.ec.europa.eu/programmes/interregional-innovation-investments-i3-instrument_en (accessed: 09.07.2025).
8. Hassoun A., Prieto M. A. (2024) Food 4.0: Emerging technologies for sustainable food production in the EU. *Trends in Food Science & Technology*, no. 145, pp. 104352. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tifs.2024.104352>
9. Kowalska A., Manning L. (2022) Food safety governance in Poland: Challenges and opportunities in the context of EU integration. *Food Control*, no. 132, pp. 108512. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.foodcont.2021.108512>
10. Notarnicola B., Tassielli G., Renzulli P. A. (2023) Circular economy in the agri-food sector: Insights from European case studies. *Environmental Science & Policy*, no. 148, pp. 104–115. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2023.07.004>
11. Popp J., Oláh J., Fekete M. F. (2023) The role of digitalization in the transformation of the European food industry: Opportunities for SMEs. *Sustainability*, no. 4, pp. 3125. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15043125>
12. Rudevska V., Gutsul T., Tesak O., Kyselov O. (2024) Investytsiina pryvablyvist aharnoho sektoru Ukrainy: faktory ta perspektyvy maibutnoho [Investment attractiveness of agriculture in Ukraine: Factors and prospects for the future]. *Futurity Economics & Law*, no. 1, pp. 22–37. DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2024.03.25.02>
13. Van den Berg L., Braun E. (2023) Financing innovation in the Dutch agri-food sector: The role of venture capital and cooperatives. *European Planning Studies*, no. 9, pp. 1892–1910. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2022.2137465>
14. Van der Velde M., Nisini L. (2024) Precision agriculture and digital technologies for sustainable food systems in the EU. *Agricultural Systems*, no. 213, pp. 103789. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2023.103789>
15. Ivanov O. P. (2023) Investytsiina priorytetnist haluzei ekonomiky Ukrainy [Investment priority of economic sectors in Ukraine]. *TSATU*. Available at: <https://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/12345> (accessed: 09.07.2025).